

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 26. maj 2025
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2025-05526
Dok.: 3711957

UDKAST TIL TALE

Til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål A til L 188 fra Folketingets Forsvars-, Samfundssikkerheds- og Beredskabsudvalg

Samrådsspørgsmål A til L 188:

Hvordan vil ministrene sikre, at danske borgere, der udsættes for vold, seksualforbrydelser eller andre alvorlige overgreb begået af amerikanske soldater på dansk jord, har samme rettigheder til erstatning, bistandsadvokat og retssikkerhed som ved forbrydelser begået på dansk jord af andre end amerikanske soldater?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Trine Pertou Mach (EL) og Rosa Lund (EL).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Svar:

[Indledning]

Tak for ordet og tak for spørgsmålet

Som forsvarsministeren indledte med at sige, vil jeg komme ind på det, som vel er kernen i dagens samrådsspørgsmål – nemlig danske borgeres rettigheder og pligter som forurettede i straffesager mod amerikanske soldater.

Inden da vil jeg dog gerne hæve denne diskussion op i et helikopterperspektiv. For det synes jeg er vigtigt.

[Sikkerhedspolitisk baggrund]

Europa og Danmark står lige nu i den mest alvorlige sikkerhedspolitiske situation i årtier. En alvorlig situation, hvor NATO-samarbejdet spiller en helt afgørende rolle. For det kollektive forsvar. Og for afskrækkelse i vores nærområde.

Forsvarssamarbejdsaftalen bidrager til at styrke NATO-samarbejdet. Og så er aftalen en naturlig udvikling af Danmarks og USA's mangeårige forsvarssamarbejde.

Forsvarssamarbejdsaftalen handler med andre ord om at styrke dansk og europæisk sikkerhed.

Det er – uanset hvad man måtte mene om det – ultimativt stadig USA, der sikrer NATO og Europa og dermed Danmarks sikkerhed.

[Lignende ordninger]

Desuden bygger forsvarssamarbejdsaftalen i vidt omfang på NATO SOFA. En aftale mellem NATO-medlemsstaterne, herunder USA, som har været gældende i Danmark siden 50'erne. Og det har fungeret fint indtil videre.

Derudover kender vi også særlige regler, der begrænser vores mulighed for at retsforfølge, fra andre aftaler og områder. Det helt oplagte eksempel er diplomater og ambassader, men det gælder også medarbejdere i internationale organisationer som FN.

[Forurettedes retsstilling]

Når det er sagt, så er alt det her selvfølgelig ikke ensbetydende med, at retssikkerhed for danske forurettede ikke er vigtige spørgsmål.

Svarene på spørgsmålet om danske forurettedes retsstilling skal i vidt omfang findes andre steder end i forsvarssamarbejdsaftalen.

Justitsministeriet har op mod samrådet bidraget til besvarelsen af to udvalgsspørgsmål, der går i dybden med disse spørgsmål.

Jeg vil ikke trætte udvalgsmedlemmerne med at gennemgå denne tekniske besvarelse ord for ord, men jeg vil gøre nogle nedslagspunkter.

[Vidneafhøring]

For det første står det klart, at de amerikanske myndigheder hverken efter forsvarssamarbejdsaftalen, NATO SOFA eller NATO-styrkeloven kan kræve danske borgere tvangsmæssigt udleveret for at vidne i straffesager mod amerikanske soldater.

Det vil i stedet være muligt for de amerikanske myndigheder eksempelvis at anmode de danske myndigheder om, at afhøringen foretages ved en dansk domstol. Eventuelt ved hjælp af videotransmission.

[Bistandsadvokater, vejledning mv.]

For det andet vil det være sådan, at de danske regler om bistandsadvokater også vil kunne anvendes i forhold til danske forurettede i disse sager.

Det samme gælder de danske regler om politiets og anklagemyndighedens vejlednings- og

underretningspligt, som i videst muligt omfang vil gælde – på lige fod med tilsvarende danske sager.

Og det samme gælder herudover de danske regler om tolkebistand og oversættelse af relevante dokumenter.

Herudover har Justitsministeriet fået oplyst fra de amerikanske myndigheder, at danske forurettede også vil have en lang række rettigheder efter amerikansk ret.

Det gælder f.eks. ret til at tale med anklageren, få dækket rejseudgifter, modtage gratis tolkebistand og overvære retsmøder. Herudover har forurettede i visse sager ret til en amerikansk bistandsadvokat.

[Erstatning]

For det tredje vil der være mulighed for erstatning i disse sager. Den nærmere fremgangsmåde og de nærmere regler afhænger af, om det sker efter forsvarssamarbejdsaftalen og NATO SOFA, eller om det sker efter de almindelige regler i dansk ret.

Jeg vil i den forbindelse fremhæve, at hvis det ikke er dækket af de særlige regler i aftalen eller NATO SOFA, og det i stedet falder ind under de almindelige danske regler, så vil der være mulighed for erstatning efter offererstatningsloven som i andre sager om overtrædelser af straffeloven.

Det er nemlig ikke et krav for offererstatning, at der er dansk straffemyndighed, når bare det er en forbrydelse, der er begået i Danmark, og som er omfattet af straffeloven.

[Afslutning]

Disse nedslagspunkter – og mere til – er nærmere beskrevet i Justitsministeriets bidrag til besvarelse, som jeg nævnte tidligere. Det samme gælder oplysninger fra de amerikanske myndigheder om forurettedes rettigheder efter amerikansk ret.

Til sidst vil jeg bare gentage min indledende pointe om, at det er vigtigt at huske på, at denne aftale først og fremmest handler om samarbejdet med USA og NATO om dansk og europæisk sikkerhed.

Men samtidig siger det sig selv, at retssikkerhed for danske forurettede er vigtigt.

Jeg vil derfor også sørge for, at der bliver sat fornødent fokus på retssikkerhed for forurettede i forbindelse med myndighedernes videre implementering af aftalen efter lovforslagets vedtagelse.

Tak – igen – for ordet og spørgsmålet.